

Klinická parazitológia

doc. RNDr. František Ondriska, PhD., RNDr. Vojtech Boldiš, PhD., Mgr. Mária Garajová, PhD.,
RNDr. Martin Mrva, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, december 2016, ISBN 978-80-223-4217-9

Predkladaná publikácia je komplexným dokumentom s najnovšími poznatkami z parazitológie určeným pre študentov medicínskeho i prírodovedného zamerania na pregraduálnej i postgraduálnej úrovni. Užitočné informácie sústredené v jednom dokumente nájdú i lekári teoretických i klinických odborov a laboratórni diagnostici pri výkone praktických povolaní. Publikáciu sme rozdelili na tri časti: Všeobecná parazitológia, Špeciálna parazitológia a Laboratórna diagnostika parazitóz. V prvej časti sa zaoberáme charakteristikou a vlastnosťami parazita a hostiteľa, ich vzájomnými vzťahmi (parazito-hostiteľskými vzťahmi), epidemiológiou parazitárnych nákaz, patobiológiou a klinickými prejavmi ochorení spôsobených parazitmi. V ďalších kapitolách prvej časti predstavujeme prvky a helminty, základné morfológické charakteristiky, vývinové cykly a taxonomické zatriedenie. Kapitoly špeciálnej parazitológie predstavujú parazity a nozologické jednotky, ktoré sme usporiadali podľa systémových lokalizácií v ľudskom organizme. Okrem opisu pôvodu parazitárneho ochorenia vrátane životného cyklu uvádzame u každej jednotky imunobiológiu, epidemiológiu, patobiológiu, klinické prejavy, diagnózu, liečbu a preventívne opatrenia. Osvojenie si základných informácií o jednotlivých parazitárnych druhoch, ich vývinových cykloch považujeme za základ pochopenia patobiologických, klinických i ekologických súvislostí vedúcich k stanoveniu správnej diagnózy, cieľenej terapie a preventívnych opatrení zameraných na zamedzenie šírenia jednotlivých parazitárnych nákaz. V tretej časti predkladáme základné metódy používané v diagnostike parazitóz vrátane ich receptára. Okrem textovej časti učebnica obsahuje päť tabuliek a 117 čierno-bielych i farebných ilustrácií a doplnená je registrom parazitov.

Publikáciu recenzovali: Prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc.
RNDr. Karel Fajfrlík, PhD.

V krátkej dobe plánujeme vydať tlačovú verziu učebnice. Publikácia je dostupná na linku:

<https://www.laboratornadiagnostika.sk/aktuality/675/nasi-parazitologovia-s-kolektivom-autorov-napisali-novu-ucebnicu-pre-studentov-lekarov-sirokych-odbornosti-i-laboratornych-diagnostikov>

Recenze na učebnici Františka Ondrisky a ďalšieho kolektivu autorů – „Klinická parazitológia“

Autoři předkládají k tisku vysokoškolskou učebnici zabývající se komplexně odbornou problematikou lékařské parazitologie. Jedná se o publikaci, která je zdrojem informací hlavně pro studenty s lékařským zaměřením, přírodovědným, ale i pro studenty připravující se na dráhu laboratorních pracovníků v diagnostických pracovištích. Jak pro studenty pregraduálního studia, tak i pro studenty postgraduální formy studia. Problematika parazitologie se v našich podmínkách jeví ve srovnání s ostatními podoborů mikrobiologie jako zdánlivě méně důležitá, ale opak je pravdou. Při současných možnostech cestování, možných pracovních pobytech v zahraničí, přirozené migraci obyvatelstva nebo migraci způsobené zhoršenou sociálně ekonomickou situací, získává lékařská parazitologie opět na významu. Existuje zde totiž reálná hrozba zavlečení parazitárních onemocnění, která se ve střední Evropě dosud nevyskytovala nebo hrozba následného šíření onemocnění z jižních destinací na sever v důsledku globálního oteplování. Celosvětově totiž tato onemocnění mají neustále velký význam a závažný negativní dopad na zdraví lidské populace zvláště v tropických a subtropických destinacích.

Text má celkem 239 stran a je členěn do 3 velkých částí: „Obecná parazitologie“, „Speciální parazitologie: klinicky významní paraziti člověka“ a poslední část s názvem „Laboratorní diagnostika parazitárních onemocnění“. První část seznamuje studenty a čtenáře se základní terminologií tohoto oboru, s obecnými zákonitostmi mezi parazitem a jeho hostitelem, s epidemiologií parazitárních nákaz. Velmi důležitá a dobře zpracovaná je kapitola o imunologických aspektech reakce hostitele na přítomnost parazita a naopak. Kapitulu o klinických příznacích a patobiologii parazitárních onemocnění ocení hlavně studenti lékařských fakult. Součástí této kapitoly je i stručná charakteristika a morfologie parazitických protozoí a helmintů. Druhá velká kapitola „Speciální parazitologie“ popisuje jednotlivé zástupce, kteří jsou schopni parazitovat u člověka. Tato kapitola je pojata netradičně, ale s ohledem na velkou skupinu čtenářů – studenty medicíny. Systém není rigidní biologický, ale paraziti jsou popisováni s ohledem na oblast, kde převážně parazitují. V první kapitole jsou popsány protozoární i helmintární nákazy zažívacího traktu, druhá část popisuje parazity ostatních systémů těla člověka. Poslední část textu představuje a popisuje možnosti laboratorní diagnostiky parazitárních nákaz. Autoři se v této kapitole věnují preanalytické fázi přípravy vzorku zajišťující co největší výtěžnost. V její druhé části pak precizně popisují jednotlivé laboratorní metody vhodné ke zpracování jednotlivých druhů materiálu.

Celá publikace je vhodně a citlivě doplněna celou řadou obrázků, fotografií a tabulek, které problematiku objasňují a výborně napomáhají k lepšímu pochopení textu.

Problematika parazitologie, díky zdravotním problémům, které přináší na našem území, se může jevit jako okrajová. Od toho se odvíjí i četnost vydávaných odborných publikací v mikrobiologii. „Klinická parazitologie“ tento nedostatek kompenzuje. Lze konstatovat, že se jedná o velmi užitečnou moderní odbornou vysokoškolskou učebnici. Autorům se podařilo sestavit komplexní text, který shrnuje současné poznatky v oboru lékařské parazitologie. Studentům přináší nové poznatky z oboru a lze ji jako učebnici doporučit pro všechny typy škol, kde se daná problematika vyučuje. Nové poznatky a vědomosti publikované v textu budou určitě užitečné i pro odborné pracovníky v laboratořích, pro lékaře v klinické praxi, ale i pro pedagogy, kteří daný obor vyučují na různých stupních vzdělávacích institucí. Takto komplexní a moderní vysokoškolská učebnice v nabídce pro široký okruh odborných pracovníků chyběla.

V Plzni dne 18. 12. 2016

RNDr. Karel Fajfrlík, PhD.

Přednosta Mikrobiologického ústavu LF a FN v Plzni